

| PASMA MESECA

TOSA INU

POGUMEN, PREUDAREN IN PAMETEN PES STABILNEGA ZNAČAJA, KI JE LASTNIKU NADVSE PRIPADEN.

Piše: **Katja ŽELJAN**

Fotografije: **Eva MOLEK**, osebni arhiv

Tosa inu je verjetno edina pasma psov na svetu, ki se uradno uporablja za pasje boje – in sicer na Japonskem. Značilnost teh bojev je, da se psi obnašajo kot sumo borci; ugrizi do krvi so nedovoljeni, prav tako kot tudi lajanje in renčanje. Smisel boja je, da pes drugega psa fizično nadvlada in ga prisili v predajo. Tovrstni pasji boji torej nimajo nikakršnih skupnih lastnosti s pasjimi boji, ki so namenjeni krvoločnosti. Ker pasme tosa inu v Sloveniji skoraj ne poznamo – novembra lani smo namreč dobili še prvo rodovniško leglo teh psov – nam jo je predstavila Ela Molek.

Tosa inu izvira iz Japonske, na tančneje z japonskega otoka Shikoku. Pasma se imenuje po pokrajini, kjer je pasma nastajala – po pokrajini Tosa. Tosa inu (uporablja se tudi pogovorni izraz Tosa ken) v japonščini pomeni Tosa pes. Predstavniki te pasme so sicer poznani tudi pod imenom japonski mastif oziroma japonski borbeni pes. Sprva so bili to namreč borbeni psi, ki so tehtali med 25 in 30 kilogrami, ko pa se je Japonska v 19. stoletju politično bolj odprla, so rejci toso inu pasmo križali z evropskimi pasmami mastifov – z angleškim

buldogom, mastifom, nemškim ptičarjem, nemško dogo, bulterierjem, bloodhoundem in bernardincem. Tako je nastala pasma tosa inu, ki jo poznamo danes. Vsaka modifikacija pasme je bila načrtovana in do vsekoga križanja z drugo pasmo je prišlo z določenim namenom. Bernardinca in mastife so uporabili za velikost in moč, buldoge in bulterierje zaradi trdoživosti, nemške ptičarje zaradi koncentracije in zmožnosti fokusa, bloodhunde zaradi dodatne kože proti ugrizom drugih psov, doberman je dodal inteligenco, bordojska doga

maso, nemška doga pa višino. Med leti 1920 in 1930 je bila pasma, kot jo poznamo danes, že dobora izdelana. Skupek vseh lastnosti pasem pa je današnja tosa inu.

Tradicionalna in cenjena pasma Japonske

Tosa inu je na Japonskem zelo cenjena pasma. Ta pes je namreč glavna zvezda pasjega wrestlinga. Oblečejo jih v posebno obleko, podobno kimono. Pravila za pasji sumo so enaka kot pri tradicionalnem sumu. Zmagajo pes,

ki drugega podre na tla in ga tam tudi obdrži. Danes so na Japonskem boji med temi psi še vedno dovoljeni, saj gre za nekrvave, skoraj obredne spopade, v katerih praviloma ni težjih poškodb. Tipične borbe tose inu trajajo tudi do 30 minut, pes pa mora drugega psa nadvladati za vsaj 3–5 minut, preden ga razglasijo za zmagovalca. Pasji boji tose inu psov imajo tradicijo, poseben ritual, nikoli pa se ne končajo s smrtjo kateregakoli psa. Bojem prisostvuje tudi veterinar. In če se mogoče sprašujete, kakšna je razlika med človeškimi in pasjimi sumo borce: psi so ne glede na svojo velikost izredno okretni in atletski. Pasjih sumo borcev v Evropi in tudi v Sloveniji še pred desetletji nismo poznali. Tose inu so namreč v Evropo prispele šele med leti 1970 in 1980. Prva psička tose inu, ki je bila registrirana v Evropi, je bila psička Fujimusumu v letu 1976. Prva legla tose inu smo na stari celini dobili v osemdesetih letih prejšnjega stoletja; od takrat priljubljenost pasme raste.

Miren, nežen in preudaren, pa tudi neustrašen in pogumen

Ta pasji velikan, ki običajno tehta med 60 in 80 kilogramov, v višino pa meri najmanj 55 centimetrov (samic) oziroma najmanj 60 centimetrov (samci), ima čokato in mišičasto telo z ravnim in kompaktnim hrbotom ter rahlo pritegnjenim trebuhom. Gobec živali je top in kvadrast s črno masko. Uhlji so povešeni, koža na njih pa je tanka. Oči so majhne, dlaka pa gosta in kratka, rdečkasto srnje barve (bele lise so dovoljene na prsih in šapah). Obstajajo tudi temnejši odtenki rjave. Rep je srednje dolg in dokaj debel. Čeprav se nekateri ob pogledu na toso inu ob njegovi velikosti kar zdrznejo, pa je pasma po značaju mirna, nežna, prijazna, preudarna in hkrati tudi neustrašna, inteligenčna in pogumna. Tosa inu ni nagnjen k lajanju in je v osnovi tih pes. Tosa

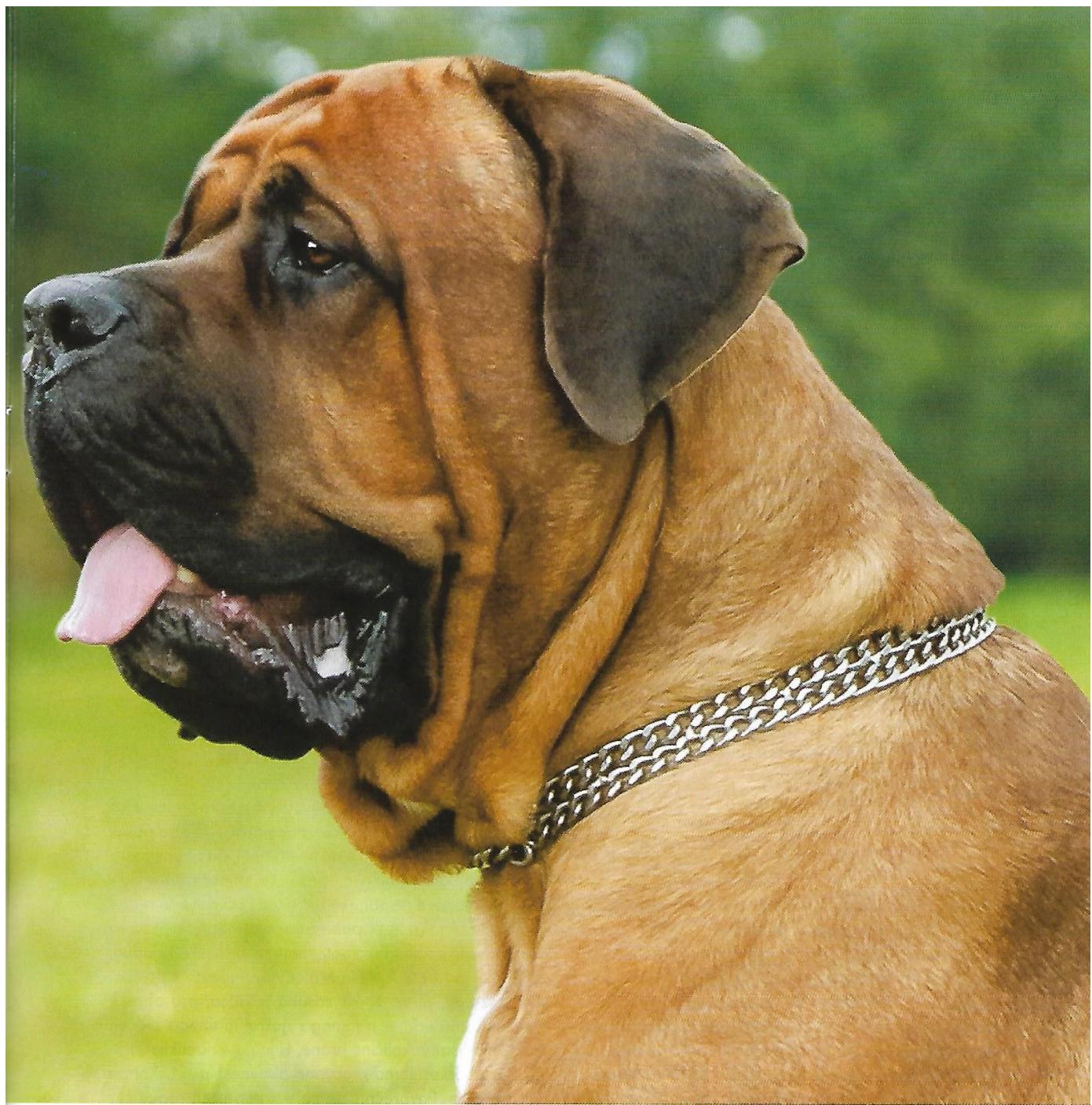
laja zgolj v situacijah, ki se mu zdijo nenormalne – ko se počutijo ogrožene, ko opozarjajo na nevarnost in podobno. V primeru, da tosa laja, vemo, da opozarja na situacijo, ki odstopa od normalne. Malce zadržani so do tujcev, na katerih prihod lastnika opozorijo z laježem, vendar ne kažejo agresivnosti, če lastnik tujca sprejme. Ko se na tujca navadijo in se ob njem sprostijo, postanejo prijazni. Tosa inu je sicer tudi nadvse ponosen

pes, ki ne bo trpel poniževanja ali fizičnega zatiranja. Lahko bi rekli, da je po japonsko pogumen, čuječ, zadržan, vendar do svojih ljudi izjemno ljubezniv in zvest.

Z vzgojo do kakovostnega sobivanja

Tosa inu je učljiv pes, močnega in stabilnega značaja, vendar je ob odraščanju psa potrebna vzgoja. Prav

ta je namreč ključ do kakovostnega sobivanja tose tudi z drugimi psi v okolici. »Sami se dnevno srečujemo s psi, ki ne poznajo vzgoje, oziroma so nevzgojeni in z golj stabilen značaj naših tos privede do mirnega srečanja psov med seboj,« poudarja Ela Molek. Po njenih besedah si tosa inu želi družbe lastnika, dnevnih sprehoodov, igranja tako z otroki (seveda, če imate to možnost) kot z lastnikom. Tose so posebej dovezetne za igro z

otroki in prenesejo tudi grobo otroško igro, saj se ne odzovejo agresivno, ker imajo visok prag tolerance. »Pozornosti bo ta pes vesel bolj kot priboljškov. Pohvala psa v njegovih očeh namreč odraža zadovoljstvo in ponos. Tosa inu svojemu lastniku zelo dobro pokaže čustva in odraža svoje zadovoljstvo skozi vaš odnos do njega. Ne bi verjeli, da pokaže tudi užaljenost kot kakšen majhen otrok. Tosa inu so lahko zelo socializirani psi, če jim to

omogočite, in so veseli pasje družbe, kjer pokažejo tudi svojo igrivost, ne glede na svojo velikost,« pravi sogovornica. Tosa inu po njenih besedah najbolj uživa pri temperaturah od 0 do 20 stopinj Celzija. Takrat se na sprehodih razživi in uživa tako v pasji družbi kot v morebitnih igrah s svojim lastnikom (npr. išče družinskega člana v gozdu). Visokih temperatur, še zlasti tistih nad 30 stopinj Celzija, ne prenaša najbolje, na kar je tre-

ba biti poleti ustrezno pozoren. »V praksi to pomeni, da pri nas delamo krajše sprehode zjutraj in zvečer, ni pa primerno, da sredi dneva pri visokih temperaturah psa silimo v aktivnosti na soncu. Tudi ekstremen mraz psu ne odgovarja, zato tosa inu ni primeren za dolgotrajno zunanje bivanje, saj ima kratko dlako. Poleg tega si zelo želi bližine lastnika, kar tudi pokaže; vsak pravi lastnik mora svojemu psu tovrstno sobivanje tudi omogočiti.«

ZNAČILNOSTI PASME

Odnos do družine in okolice

Tosa in ujudi in otroke zelo lepo sprejema. Znajo pa biti samci malo bolj dominantni do drugih samcev. »Am-pak to ni pogojeno s pasmo. Bolj je težava sam človek in njegov odnos do psa,« je prepričana Ela Molek. Do otrok znajo biti predstavniki tose inu tudi zaščitniški. Če bodo začutili, da ste kot lastnik prestrašeni ali da vas kdorkoli ogroža, se bodo postavili pred vas in vas zaščitili. S svojo postavo in izrazitostjo pa nezaželenega gosta hitro prepričajo, da je bolje, da se umakne in vas pusti pri miru.

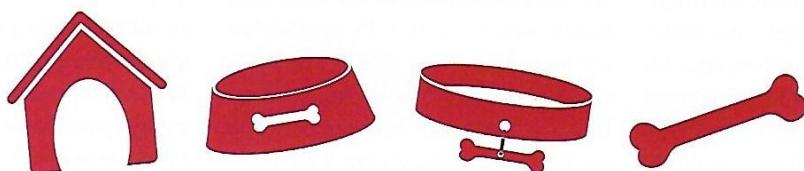
Nega in prehrana

Kot pravi Ela Molek, je nega te pasme res preprosta in z njo ni veliko dela. »Štirikrat na leto jih skopamo, skrtačimo pa po potrebi. Ušesa pa očistimo na 14 dni. Tosa ne zahteva posebne nege, niti je ne potrebuje. Je čist pes,« je prepričana sogovornica. Posebej pomembna je pri tej pasmi prehrana. Tosa potrebuje konstantno prehrano, saj pogosto menjanje stila prehrane lahko kratkoročno vpliva na prebavo (npr. driska). »Sami pse hranimo zgolj s svežo hrano in ne z briketi, jedo pa vse – od mesa, rib do zelenjave in sadja. Je pa res, da se vsak lastnik odloči, kaj je za njegovega psa najbolje,« meni Ela Molek.

Dedne hibe in bolezni

Predstavniki te pasme po navedbah sogovornice niso podvrženi kakšni posebni bolezni, se pravi, da niso posebej dovetni za bolezni. To pa ne pomeni, da pes ne more zboleli. Najbolje je, da psa opazujete, saj sami hitro vidite, da se mogoče ne obnaša kot sicer. Poskrbite za redne obiske veterinarja in se posvetujte o ustrezni skrbi za to pasmo. Večji psi so lahko bolj nagnjeni k zasuku želodca, vendar to po besedah Ele Molek ni pogojeno s pasmo. »Da bi zmanjšali možnost zasuka želodca, psu obroke razdelimo, na primer na enega zjutraj in enega zvečer. Tako zmanjšamo količino hrane, ki jo poje naenkrat. Poleg tega odsvetujemo pretirano aktivnost psa takoj po jedi,« svetuje. Povprečna življenska doba teh psov sicer znaša okrog deset let, lahko tudi več.

**“ZA LASTNIKA
BI TA PES DAL TUDI
SVOJE ŽIVLJENJE”**

BESEDA POZNAVALCA: ELA MOLEK

Naša tokratna sogovornica se z vzrejo tose inu ne ukvarja, a hkrati pove, da je velika ljubiteljica te pasme. Zato se je še toliko bolj razveselila prvega rodovniškega legla te pasme v Sloveniji, na kar je zelo ponosna. Oba starša sta tipična predstavnika pasme s predniki, ki so dosegali najvišje nagrade na razstavah psov, pa tudi njuni mladički so tipični, močni in zdravi predstavniki te cenjene japonske pasme. »Krasni so; lepo jih je opazovati, kako rastejo, se razvijajo in počasi že kažejo vsak svoj značaj,« pravi.

Kje in kdaj ste dobili svojega prvega predstavnika te pasme? Zakaj po vašem mnenju tose inu praktično ne poznamo?

Prvega predstavnika te pasme smo dobili pred več kot desetimi leti. Ime mu je bilo Etsuko Komaki, preimenovali smo ga v Eri, k nam pa je prišel

od zelo znane in cenjene vzrediteljice Gabriele Pavličkove s Češke. S pasmo smo se prvič srečali na razstavi psov v Ljubljani, kjer je ta vzrediteljica razstavljal svojega psa, ki je kasneje postal tudi svetovni prvak. Tako, ko smo videli to pasmo, nam je bil pes vizualno všeč, ko nas je prepričal še opis značaja, pa dvomov o nakupu ni

bilo več. Slovenija je država, kjer prevladujejo manjši psi, saj se ljudje velikokrat mislijo, da majhen pes pomeni manjše težave, kar pa v praksi ne drži. Pasma tosa inu je v Sloveniji zelo slabo poznana, dnevno nas mimoidoči sprašujejo, katera pasma je to in obenem pohvalijo videz naših psov. Marsikdo to pasmo povezuje z boji in neupravi-

čeno misli, da so to napadalni psi. Tosa inu je vse prej kot napadalen. Je popolnoma tak, kot ga vzgojimo. Poleg tega pa izredno pripadan lastniku, za katerega bi dal tudi svoje življenje. Ko enkrat živiš s toso, spoznaš značaj in naravo te pasme. Takrat se zaveš, kaj vse ti lahko ta pes ponudi. Le stežka se odločiš za katerokoli drugo pasmo, ko pride čas, da se od psa poslovši. Tudi sami smo po izgubi prvega psa vedeli, kaj želimo – zopet psa te pasme.

Kaj vam je pri tej pasmi najbolj všeč?

Kot rečeno, smo prvič spoznali to pasmo na razstavi na Gospodarskem razstavišču in takoj nam je bila všeč. Potem smo malo prebrali o pasmi; všeč nam je bila vizualna podoba, rdeča barva, miren, stabilen značaj. Rekli smo: »No, to pa je pes!« Zdaj, ko pasmo poznamo že zelo dobro, lahko iz prve roke rečem, da je to mentalno stabilen pes, zelo predan svojemu lastniku in družini, inteligenten z velikim srcem in do neke mere čuvaj. In zato nam je všeč. Glede na to, da sami pred tem nismo imeli izkušenj s tako velikimi psi, smo se seveda odločili, da je obiskovanje pasje šole ob odraščanju psa naša želja in obveza. In to nas je pripeljalo do spoznanja – psa si vzgojimo sami in se ob igri in učenju z njim še bolj povežemo. Tosa inu vam bo hvaležen, da si boste vzeli čas zanj in vam bo to zadovoljstvo vračal prav vsak dan.

Je to pasma, ki je primerna za začetnike ali izkušene lastnike? Kako aktivni morajo biti potencialni lastniki in komu bi to pasmo priporočili?

Tudi mi smo bili nekako začetniki, ko smo se odločili za to pasmo. Sicer smo imeli daljne izkušnje iz otroštva z dobermani, vendar se je ob nakupu tos začelo tudi naše spoznavanje teh psov. In do danes nam ni žal. Mogoče bi začetniku predlagala psičko, saj je

bolj umirjena in še bolj predana lastniku. Pasma je primerna za vsakega, ki je mentalno stabilna oseba in iz psa ne bo naredil nekaj slabega. Ampak nevzgojenega in za družbo neprimerenega psa lahko narediš tudi iz čivave. Ker je pasma večja, sem nekako mislila, da ne bo potrebovala veliko gibanja, pa ni tako. Ti psi imajo zelo radi daljše sprehode po naravi, tudi morje, niso pa najbolj primerni za kakšne hude vzpone ali maratonske teke. Vsekakor je pasma primerna tudi za začetnike – seveda ob zavedanju, da je to pes z močnim značajem, ki potrebuje primerno socializacijo in vzgojo. Takim priporočam obisk pasje šole že v zgodnji mladosti, saj bomo tako dobili vzgojenega psa, ki bo užival v sobivanju tako s psi kot z ljudmi. V osnovi so tose zelo odprte do ljudi in kakršen koli strah je odveč. Tosa inu je zelo prijazen pes, če ga le tako vzgojiš. Pes z golj odraža svojega lastnika.

Čemu je treba pri socializaciji in vzgoji te pasme nameniti največ poudarka?

Ta pasma je zelo inteligentna, stabilna, zelo hitro se uči in sledi svojemu lastniku. Ne gre za trmasto pasmo. Mogoče je nekaj več poudarka treba nameniti socializaciji z drugimi psi. Primerna socializacija, učenje psa v igri z drugimi psi, kaj lahko in česa ne sme, sta ključni nalogi lastnika v prvem letu psa. To boste najlažje izvajali prav v pasjih šolah, kjer se srečujejo psi različnih pasem in kjer se še vsi učijo. Poleg socializacije je pomemben tudi odpoklic psa, s čimer se izognemo neželenim situacijam. Tosa inu mentalno odrašča do svojega tretjega oziroma četrtega leta. Takrat pes še bolj pokaže svojo navezanost na svojega lastnika in zmanjša svojo potrebo po igranju z drugimi psi. To pomeni, da boste takrat s psom najbolj uživali, saj vas bo primerno ubogal in vam sledil skozi preživljjanje prostega časa po vaših željah.

Za katere kinološke športe je ta pasma primerna in koliko gibanja potrebuje vsak dan?

Mi gremo na sprehod vsak dan in zjutraj in popoldne. Zjutraj sprehod traja okrog pol ure, popoldne eno uro ali več, ampak to je za nas tudi čas umiritve, naš način 'joge'. Se pa med konci tedna več sprehajamo, saj imamo več časa. Pri psu ni pomemben samo sprehod, ampak se mora tudi mentalno utruditi, in sicer z novimi potmi sprehodov, kjer so nove vonjave, ali s kakšnimi miseljnimi igricami. Ne boste verjeli, kako se tudi tako prijetno utrudijo. To seveda ne pomeni, da bo psu zadostoval z golj petminutni sprehod opravljanje potrebe. Sicer pa tosa naredi vse, le da je lahko v vaši družbi. Tudi daljši tek (na primer 30 minut) mu odgovarja, da vas le spremlja. Tosa inu se vam bo popolnoma prilagodil. Ni pa to pasma za agility šport, saj je enostavno prevelik. Dosežejo težo od 60 do 80 kilogramov. Navkljub temu so izredni atleti, in to mnogo boljši, kot bi kdorkoli pričakoval.

Ima ta pasma kakšno manj želeno karakteristiko?

Načeloma ne. Kot za vsakega psa tudi za to pasmo velja, da sta pri razvoju pomembni dosledna vzgoja in socializacija. Neprimerena socializacija ali celo spodbujanje agresivnosti lahko privedeta do napadalnega psa – tako je lahko pri vsaki pasmi. V primeru, da za psa nimate časa, oziroma s svojim psom ne želite preživljati vsaj del svojega prostega časa, potem tosa ni primeren pes za vas. Mi imamo s toso odlične izkušnje, je naš življenjski spremljevalec. Kar lahko zagotovimo – tosa se bo navzel vaših navad, se prilagodil vašemu stilu življenja in bo vesel vsakega trenutka, ki mu ga boste namenili. Pes bo točno tak, kot si ga boste vzgojili.

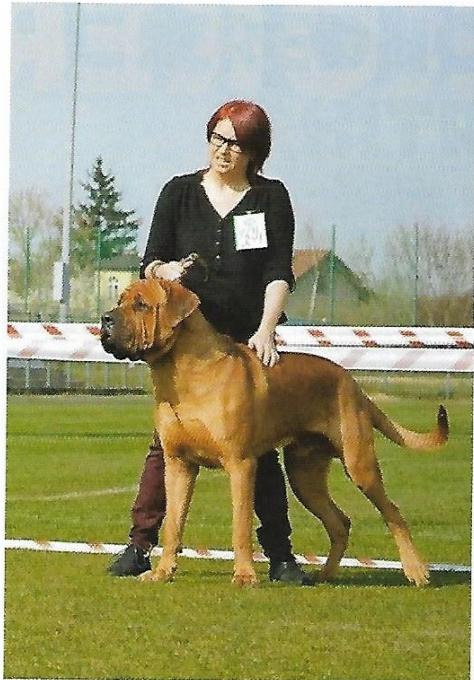
KAJ SO O TOSI INU POVEDALI DRUGI?

Petru Denicu:

»Za to pasmo sem se odločil le iz enega razloga: zaradi strasti do vsega, kar predstavlja japonsko tradicijo.

Tako sem izbral japonskega psa, ki me je že na prvi pogled navdušil s svojo močjo, inteligenco, uravnoteženostjo in trdnostjo. To je pač pes, ki ga takoj spoštuješ. Po več letih se moje mnenje o tej pasmi ni spremenilo: ta pasma psov te spoštuje, hkrati pa doseže, da spoštuješ tudi ti njega. Tosa inu ljubi svojega gospodarja in člane družine kot nihče drug, zato je rad v gospodarjevi bližini. Tudi izven Japanske je tako postal odličen varuh, ki loaja le takrat, ko presodi, da je to treba, a vedno le, ko je na koga ali na kaj pozoren.«

Marta Jagiello:

«To je zagotovo pes s spiska tistih, ki premorejo edinstveno občutljivost in ljubezen do človeka in drugih živali.»

Pes, ki smo ga od zgodnje mladosti vzgajali z veliko ljubezni in doslednosti, bo postal prijatelj, ki vas bo branil, če bo to treba, hkrati pa bo nepogrešljiv član vaše družine. Kljub njegovim genom je ta pes izjemno nežen, a se bo vseeno v trenutku, ko bo njegova družina kakor koli ogrožena, takoj postavil za svojega človeka.«

Tatiana Azario Juras:

»Svojo prvo toso sem dobila leta 1998 s Češke in je bila zame – no, še vedno je – ljubezen mojega življenja.«

Zame je tosa inu preprosto najboljša pasma psov. To so zanesljivi, zvesti, vdani, inteligentni in zelo ljubeči psi. Leta 2009 je na Svetovni razstavi psov moj samec z imenom Cchinki Devoted friend postal svetovni prvak. Njegova vnučkinja, Hideko Mazurski Samuraj, pa je postala svetovna prvakinja leta 2017 in evropska prvakinja v letih 2018 in 2019.«